

Dr Mario Reljanović i MA Jovana Misailović

REŠAVANJE RADNIH SPOROVA

Beograd: Institut za uporedno pravo, 2021.

Monografija pod nazivom *Rešavanje radnih sporova* predstavlja proizvod višegodišnjeg istraživanja autora na temu rešavanja radnih sporova, uz uzimanje u obzir široke lepeze zaštite prava zaposlenog. Pažnja autora usmerena je pre svega, na prava koja zaposleni uživa u radnom odnosu, pa tako i na pravo na zaštitu istih.

Pored istraživanja na temu rešavanja radnih sporova, autori su sa teorijskog i praktičnog stanovišta razmatrali važna pitanja u vezi sa problemom radnog spora, uzimajući u obzir uporedno pravo. Na temeljima takvog istraživanja, autori su ponudili svoje rešenje za određene probleme, što predstavlja posebnu važnost ove monografije.

Ova monografija podeljena u pet delova. Posle uvodnog razmatranja, prvi deo posvećen je istraživanju instituta *radnog spora*. Celokupnosti proučavanja radnog spora doprinosi izučavanje ovog pojma u teoriji, uz ukazivanje stavova autora o problematici radnih sporova. Prikazana je i delatnost Međunarodne organizacije rada u ovoj oblasti. Autori su podobno istražili malobrojne definicije domaćih autora o radnom sporu, uz formulaciju sopstvene, pa monografija može ponuditi sažetu formulaciju radnog spora. Jedna od nedoumica kojom se autori bave jeste i razlikovanje radnog spora od spora iz radnog odnosa. Posebnu pažnju autori su usmerili kako na individualne, tako i na kolektivne radne sporove, objašnjavajući uslovljenost podele, njihovu pravnu prirodu, te zakonsku potkovanost.

U drugom delu autori su se bavili problematikom *mirnog rešavanja radnih sporova*. Sveobuhvatan pristup problemu prisutan je u celoj monografiji, a posebno dolazi do izražaja u delu koji je posvećen mirnom rešavanju radnih sporova. Autori su prikazali moguća rešenja za spor između poslodavca i zaposlenog, adresirajući problem najpre na poslodavca, da bi se onda bavili mogućnostima mirenja, posredovanja i arbitraže. Postupak rešavanja spora kod poslodavca, mirenje, posredovanje i arbitraža detaljno su obrađeni, uz osvrt na rešenja ovih instituta u zakonodavstvu zemalja u regionu. Posebnom važnim se smatra ukazivanje na

* Istraživač saradnik, Institut za uporedno pravo, Beograd, Srbija, e-mail: j.rajic@iup.rs

prednosti i nedostatke ovog načina rešavanja radnih sporova, čime se doprinosi prethodno pomenutom sveobuhvatnom principu izučavanja. Toj tezi ide u prilog navođenje i drugih načina mirnog rešavanja radnog spora poput istraživanja i utvrđivanja činjenica, delatnosti inspektora rada, kolektivnog pregovaranja, rada ombudsmana i na kraju kroz izmene zakonodavstva, kada je posredi veći broj sporova u cilju sprečavanja nastanka novih spornih situacija.

Treći deo posvećen je *sudskom rešavanju radnih sporova*. Premda sudsko rešavanje sporova predstavlja *ultima ratio*, autori nastoje da objasne sa kojim se poteškoćama suočavaju zaposleni kada svoje pravo štite pred sudom, poput visokih sudskih taksi i nedostatka rešenja koja su prilagođena prirodi radnog spora umesto primene pravila opšteg parničnog postupka. U ovom delu autori do detalja analiziraju odgovarajuće odredbe zakona koje se odnose na sporove povodom zasnivanja, postojanja i prestanka radnog odnosa, zatim na spor po tužbi poslodavca protiv zaposlenog, kao i postupak po žalbi i izvršenja sudske odluke. Posebno je važno ukazivanje na potrebu da se sporovi povodom kolektivnih sporova uredi domaćim pravom, kao i da se Zakonom o parničnom postupku, koji se primenjuje u slučaju spora, napravi distinkcija povodom rešavanja interesnih i kolektivnih radnih sporova. Treba pohvaliti napor autora da ukažu na nedostatke u domaćem normativnom okviru, uz navođenje primenljivih rešenja iz uporednog prava. U okviru ovog dela, koncizno je ukazano na posledice koje može proizvesti stečaj poslodavca usled već pokrenutog radnog spora. Autori su time otvorili važnu temu, s obzirom na to da se u praksi često ne sprovodi princip hitnosti, što posebne implikacije proizvodi po zaposlene, koji predstavljaju ranjivu kategoriju, naročito u slučaju radnog spora.

Problematika rešavanja radnih sporova upotpunjena je četvrtim delom, u kom su se autori bavili istraživanjem *radnih sudova u uporednom pravu*, uz osvrt na istoriju radnih sudova u domaćem pravu. Ovaj deo smatramo posebno važnim, jer prepoznamo nastojanje autora da prikažu nužnost obrazovanja sudova posebne nadležnosti za rešavanje radnih sporova, uz poznatu činjenicu o neefikasnosti sudova opšte nadležnosti kada odlučuju u ovim sporovima. Autori su u ovom delu ukazali na značaj postojanja radnih sudova, kroz praksu onih zemalja koje su shvatile značaj osnivanja specijalizovanog sudstva. Reč je o primerima iz Nemačke, Norveške, Finske, Francuske, susedne Hrvatske i drugih.

Na kraju, *zaključna razmatranja* osvetljavaju stavove autora povodom rešavanja radnih sporova. Posebnu inovaciju treba videti u nastojanju autora da pruže preporuku u vezi sa mirnim i sudskim rešavanjem radnih sporova. To čini ovu monografiju nesumnjivim doprinosom za domaću teoriju ali i praksu, sa važnim saznanjima do kojih su autori došli uz puno truda prilikom analize dosadašnjih naučnih saznanja o radnim sporovima i dostupnim primerima iz prakse.

Argumentovanim optiranjem za mirenje ili arbitražu kao načinom za rešenje radnog spora, šalje se jasna poruka da se treba opredeliti za miran način rešavanja, što predstavlja i stav ovih autora, ali i dokazano postojan način za uspeh pokrenutog radnog spora. Ipak, stavljanje akcenta na mirno rešavanje radnih sporova ne zanemaruje činjenicu da autori u ovoj monografiji nude određene sugestije i za sudsko rešavanje radnog spora. Predstavljena analiza rešavanja radnih sporova, koja je bazirana na iskustvu zemalja iz uporednog prava, dragocena je, tim pre, jer sadrži i kritički osvrt nepostojanja radnog sudstva u Republici Srbiji, koje je ranije zauzimalo mesto u organizaciji sudova. Stoga, opravdano je smatrati monografiju značajnim doprinosom u optiranju među mogućnostima rešavanja radnog spora, uz prevagu ka mirnim metodama kakvi su mirenje, posredovanje i arbitraža.